

Dyrektywa 2001/29/WE
Parlamentu Europejskiego i Rady
z dnia 22 maja 2001 r.
w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych
w społeczeństwie informacyjnym

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 47 ust. 2, art. 55 i art. 95,
uwzględniając wniosek Komisji [1],
uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego [2],
stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu [3],
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Traktat przewiduje ustanowienie rynku wewnętrznego i instytucji systemu zapewniającego niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym. Do realizacji tych celów przyczynia się harmonizacja ustawodawstw Państw Członkowskich w zakresie praw autorskich i pokrewnych.
- (2) Rada Europejska na spotkaniu na Korfu w dniach 24-25 czerwca 1994 r. podkreśliła konieczność stworzenia ogólnych i elastycznych ram prawnych na poziomie Wspólnoty dla wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Europie. Zakłada to między innymi istnienie rynku wewnętrznego dla nowych produktów i usług. Została już przyjęta lub są w drodze przyjęcia ważne przepisy prawa wspólnotowego zmierzające do zapewnienia takich ram regulacyjnych. Prawo autorskie i prawa pokrewne odgrywają w tym kontekście istotną rolę, ponieważ chronią one i wspierają doskonalenie i sprzedaż nowych produktów i usług, jak również tworzenie i wykorzystanie ich twórczej treści.
- (3) Planowana harmonizacja przyczyni się do wprowadzenia w życie czterech wolności rynku wewnętrznego i dotyczy zgodności z podstawowymi zasadami prawa, a w szczególności prawa własności, włączając własność intelektualną oraz wolność słowa i interes publiczny.
- (4) Zharmonizowane ramy prawne w zakresie praw autorskich i pokrewnych, poprawiając pewność prawną, a zarazem zapewniając wysoki poziom ochrony własności intelektualnej, sprzyjają poważnym inwestycjom w twórcze i nowatorskie działania, a w szczególności w infrastrukturę sieci i prowadzą do wzrostu i większej konkurencyjności przemysłu europejskiego, i to zarówno w obszarze dostarczenia treści, jak i technologii informatycznych, a w bardziej ogólny sposób, w wielu obszarach przemysłu i kultury. Zapewni to ochronę istniejących i zachęci do tworzenia nowych miejsc pracy.
- (5) Rozwój technologiczny zwiększył i zróżnicował wskaźniki kreatywności, produkcji i eksploatacji. O ile ochrona własności intelektualnej nie wymaga żadnej nowej koncepcji, to obecne prawo w zakresie praw autorskich i pokrewnych będzie należało dostosować i uzupełnić, aby należycie uwzględnione były takie realia ekonomiczne, jak pojawienie się nowych form eksploatacji.
- (6) Bez harmonizacji na szczeblu Wspólnoty procesy legislacyjne na poziomie krajowym, już zapoczątkowane przez wiele Państw Członkowskich, aby sprostać wyzwaniom technologicznym, mogłyby pociągnąć za sobą powstanie istotnych różnic w dziedzinie ochrony, a w związku z tym stworzyć ograniczenia dla swobodnego przepływu usług i towarów zawierających elementy objęte własnością intelektualną lub opierających się na takich elementach, co spowodowałoby ponowny podział rynku wewnętrznego i niespójności natury legislacyjnej. Wpływ tych różnic w zakresie ustawodawstwa i niepewności prawa stanie się bardziej odczuwalny wraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, w którym już teraz znacznie nasiliło się transgraniczne wykorzystywanie własności intelektualnej. Rozwój ten musi być kontynuowany. Znaczne różnice prawne i niepewności w odniesieniu do ochrony prawnej mogą ograniczyć uzyskanie korzyści dla nowych produktów i usług chronionych przez prawo autorskie i prawa pokrewne.
- (7) Dlatego istniejące ramy prawa wspólnotowego odnoszące się do ochrony praw autorskich i pokrewnych powinny zostać dostosowane i uzupełnione w takim stopniu, jaki jest konieczny dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. W tym celu należy dostosować przepisy krajowe w zakresie praw autorskich i pokrewnych,

które są zróżnicowane w poszczególnych Państwach Członkowskich lub powodują niepewność prawną utrudniającą sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego i prawidłowy rozwój społeczeństwa informacyjnego w Europie oraz należy unikać niezgodnych reakcji krajowych na rozwój technologiczny, natomiast nie należy usuwać lub zapobiegać powstawaniu różnic, które nie naruszają funkcjonowania rynku wewnętrznego.

(8) Różne skutki społeczne, społeczne lub kulturalne w społeczeństwie informacyjnym sprawiają, że zachodzi konieczność uwzględnienia szczególnych cech zawartości produktów i usług.

(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

(10) Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Wytworzenie produktów takich jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi, jak usługi "na żądanie", wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej;

(11) Skuteczny i ścisły system ochrony praw autorskich i pokrewnych jest jednym z głównych sposobów zapewniających powstawanie twórczości kulturalnej w Europie i uzyskanie niezbędnych środków oraz zachowanie niezależności i godności dla twórców i artystów wykonawców.

(12) Bardzo ważne jest również, z kulturowego punktu widzenia, otoczenie właściwą ochroną utworów chronionych przez prawo autorskie oraz przedmiotów ujętych w prawach pokrewnych. Artykuł 151 Traktatu nakłada na Wspólnotę obowiązek uwzględniania w swoim działaniu aspektów kulturalnych.

(13) Wspólne poszukiwania i spójne wykorzystywanie na poziomie europejskim środków technicznych służących zabezpieczeniu utworów i innych przedmiotów objętych ochroną oraz zapewnieniu niezbędnych informacji o prawach są niezbędne ze względu na to, że ostatecznym celem tych środków jest wykonanie zasad i gwarancji przewidzianych przez prawo.

(14) Niniejsza dyrektywa powinna wspierać naukę i kulturę poprzez ochronę utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, jednocześnie dopuszczając pewne wyjątki i ograniczenia w interesie publicznym dla potrzeb edukacji i nauczania.

(15) Konferencja Dyplomatyczna, która odbyła się w grudniu 1996 r. pod patronatem Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO), doprowadziła do przyjęcia dwóch nowych traktatów, Traktatu WIPO o prawie autorskim i Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i nagraniach, które dotyczą odpowiedniej ochrony autorów i ochrony artystów wykonawców oraz producentów fonogramów. Traktaty te istotnie uaktualniają międzynarodową ochronę praw autorskich oraz pokrewnych, również w odniesieniu do tego, co nazywane jest "agendą cyfrową", i poprawiają środki walki z piractwem w skali ogólnoswiatowej. Wspólnota i większość Państw Członkowskich podpisały już traktaty i obecnie we Wspólnocie i Państwach Członkowskich trwa procedura ratyfikacyjna. Niniejsza dyrektywa również zmierza do wdrożenia niektórych z tych nowych zobowiązań międzynarodowych.

(16) Odpowiedzialność związana z działaniami w środowisku sieciowym dotyczy nie tylko praw autorskich i pokrewnych, lecz również takich obszarów, jak zniesławienie, wprowadzająca w błąd reklama lub naruszenie znaków towarowych i jest skierowana horyzontalnie w dyrektywie 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) [4], która wyjaśnia i harmonizuje różne kwestie prawne dotyczące usług świadczonych w społeczeństwie informacyjnym, w tym w dziedzinie handlu elektronicznego. Niniejszą dyrektywę należy wdrożyć w terminie analogicznym do terminu wyznaczonego dla dyrektywy o handlu elektronicznym, uwzględniając, że wspomniana dyrektywa ustanawia zharmonizowane ramy zasad i przepisów dotyczących między innymi niektórych istotnych części niniejszej dyrektywy. Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów dotyczących odpowiedzialności zawartych w wymienionej dyrektywie.

(17) Konieczne jest, zwłaszcza w świetle wymagań wynikających ze środowiska cyfrowego, zapewnienie, że organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi osiągną wyższy poziom racjonalizacji i przejrzystości w odniesieniu do zgodności z zasadami konkurencji.

(18) Niniejsza dyrektywa nie narusza ustaleń w Państwach Członkowskich dotyczących metod administrowania prawami, takimi jak rozszerzone licencje zbiorowe.

(19) Autorskie prawa osobiste są wykonywane zgodnie z ustawodawstwem Państw Członkowskich i postanowieniami Konwencji Berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, Traktatu WIPO o prawie autorskim i Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i nagraniach. Takie autorskie prawa osobiste pozostają poza zakresem obowiązywania niniejszej dyrektywy.

(20) Niniejsza dyrektywa opiera się na zasadach i regułach już ustanowionych przez dyrektywy obowiązujące w tym obszarze, w szczególności w dyrektywach nr 91/250/EWG [5], 92/100/EWG [6], 93/83/EWG [7], 93/98/EWG [8] i 96/9/WE [9] i rozwija te zasady i reguły oraz umieszcza je w perspektywie społeczeństwa informacyjnego. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają przepisów wyżej wymienionych dyrektyw, chyba że niniejsza dyrektywa stanowi inaczej.

(21) Niniejsza dyrektywa powinna określić zakres czynności objętych prawem do zwielokrotnienia utworu, w odniesieniu do różnych beneficjentów. Należy to określić zgodnie z *acquis communautaire*. W celu zapewnienia bezpieczeństwa prawnego w obrębie rynku wewnętrznego w sposób szeroki należy określić definicje tych czynności.

(22) W celu właściwego wsparcia dla upowszechniania kultury nie można zrezygnować ze ścisłej ochrony praw autorskich i tolerować nielegalnych form dystrybucji sfałszowanych lub pirackich utworów.

(23) Niniejsza dyrektywa powinna bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu. Prawo to należy rozumieć w szerszym znaczeniu, jako obejmujące każde udostępnianie utworu odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przekazywanie pochodzi. Prawo to obejmuje każdą publiczną transmisję lub retransmisję utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym nadawanie programów; prawo to nie powinno obejmować żadnych innych działań.

(24) Przez prawo podawania do publicznej wiadomości przedmiotów objętych ochroną określonych w art. 3 ust. 2 należy rozumieć prawo obejmujące wszystkie czynności polegające na udostępnieniu takich przedmiotów odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przedmiot objęty ochroną jest podawany do wiadomości i nieobjmujące jakichkolwiek innych czynności.

(25) Niepewność prawna dotycząca charakteru i poziomu ochrony czynności związanych z transmisją na żądanie, przy wykorzystaniu sieci, utworów chronionych prawem autorskim i przedmiotów objętych prawami pokrewnymi powinna być usunięta poprzez wprowadzenie zharmonizowanej ochrony na poziomie Wspólnoty. Należy jasno określić, że każdy podmiot praw autorskich uznany przez niniejszą dyrektywę ma wyłączne prawo do podawania do publicznej wiadomości utworów chronionych prawem autorskim lub każdego innego przedmiotu objętego ochroną, na drodze interaktywnej transmisji na żądanie. Takie interaktywne transmisje na żądanie charakteryzują się tym, że każdy może mieć do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

(26) W odniesieniu do udostępniania przez nadawców programów, w ramach usług na żądanie, swoich produkcji radiowych lub telewizyjnych zawierających jako integralną część tej produkcji muzykę z fonogramów znajdujących się w sprzedaży, należy wspierać zbiorowe ustalenia związane z licencjonowaniem w celu ułatwienia przejrzystości danych praw.

(27) Zwykłe dostarczenie urządzeń przeznaczonych do umożliwienia lub dokonania przekazu nie stanowi samo w sobie przekazania w rozumieniu niniejszej dyrektywy.

(28) Ochrona prawa autorskiego na mocy niniejszej dyrektywy obejmuje wyłączne prawo do kontrolowania dystrybucji utworu w postaci materialnego nośnika. Pierwsza sprzedaż na obszarze Wspólnoty oryginału utworu lub jego kopii przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem wyczerpuje całkowicie prawo do kontrolowania odprzedaży tego przedmiotu na obszarze Wspólnoty. Prawo to nie powinno zostać wyczerpane w wyniku sprzedaży oryginału lub jego kopii poza obszarem Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem. Prawa autora do najmu i użyczenia zostały określone w dyrektywie nr 92/100/EWG. Prawo do rozpowszechniania przewidziane w niniejszej dyrektywie nie narusza przepisów w zakresie praw do najmu i użyczenia znajdujących się w rozdziale I wymienionej dyrektywy.

(29) Problem całkowitego wykorzystania nie powstaje w przypadku usług, w szczególności usług świadczonych przez Internet. Dotyczy to również materialnych kopii utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, wykonanych przez użytkownika takiej usługi za zezwoleniem podmiotu praw autorskich. Stąd to samo stosuje się do najmu i użyczenia oryginału utworu lub jego kopii, które ze względu na swój charakter są usługami. W przeciwieństwie do CD-ROM lub CD-I, gdzie własność intelektualna ma postać materialnego nośnika, a mianowicie rzeczy, każda usługa świadczona przez Internet stanowi w istocie czynność, na którą należy uzyskać zezwolenie, o ile tak stanowi prawo autorskie lub prawo pokrewne.

(30) Prawa określone w niniejszej dyrektywie mogą być przenoszone, powierzane lub być przedmiotem umowy licencyjnej, z zastrzeżeniem właściwych ustawodawstw krajowych w sprawie praw autorskich i pokrewnych.

(31) Należy zabezpieczyć właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną. Istniejące wyjątki i ograniczenia praw, takie jak przewidziane zostały przez Państwa Członkowskie, należy ponownie rozpatrzyć z uwzględnieniem nowego środowiska elektronicznego. Istniejące różnice w wyjątkach i ograniczeniach wobec niektórych zastrzeżonych czynności mają bezpośredni negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie praw autorskich i pokrewnych. Różnice te mogłyby się uwidocznić wraz z dalszym rozwojem korzystania z utworów w działalności transgranicznej i działalności prowadzonej pomiędzy granicami. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, wyjątki te i ograniczenia należy określić w bardziej jednolity sposób. Stopień harmonizacji tych wyjątków powinien być oparty na ich wpływie na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

(32) Niniejsza dyrektywa zawiera wyczerpujące wyliczenie wyjątków i ograniczeń dla prawa do zwielokrotniania i prawa do publicznego udostępniania utworu. Niektóre wyjątki lub ograniczenia odnoszą się jedynie do prawa do zwielokrotniania, jeżeli jest to właściwe. Lista w należyty sposób uwzględnia różnorodność tradycji prawnych Państw Członkowskich, a jednocześnie ma za zadanie zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Państwa Członkowskie powinny w sposób spójny stosować te wyjątki i ograniczenia, co zostanie ustalone podczas oceniającia wdrożenia przepisów w przyszłości.

(33) Od wyłącznego prawa do zwielokrotniania utworu powinien być uczyniony wyjątek mający na celu zezwolenie na niektóre tymczasowe czynności zwielokrotniania, które mają charakter przejściowy lub dodatkowy, stanowią integralną i podstawową część procesu technologicznego i wykonywane są wyłącznie w celu albo skutecznej transmisji w sieci wśród osób trzecich przez pośrednika albo w celu umożliwienia legalnego wykorzystania utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną. Dane czynności zwielokrotniania nie powinny mieć same w sobie żadnej wartości ekonomicznej. O ile spełniają one te warunki, wyjątek ten obejmuje czynności pozwalające na przeglądanie, jak również czynności wprowadzania do pamięci podręcznej, wtyczki, które umożliwiają skuteczne funkcjonowanie systemów transmisji, z zastrzeżeniem, że pośrednik nie zmienia informacji i nie będzie utrudniał legalnego wykorzystania technologii, powszechnie uznanej i stosowanej przez przemysł, w celu uzyskania danych w sprawie wykorzystania informacji. Korzystanie jest uważane za legalne, jeżeli zezwala na nie podmiot praw autorskich lub nie jest ono ograniczone przez prawo.

(34) Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość uwzględniania pewnych wyjątków i ograniczeń w niektórych przypadkach do celów edukacyjnych lub naukowych, na rzecz instytucji publicznych, takich jak biblioteki i archiwa, do celów sprawozdawczości w zakresie aktualnych wydarzeń, do cytowania, na użytek osób niepełnosprawnych, do celów bezpieczeństwa publicznego oraz do wykorzystania w postępowaniach administracyjnych lub sądowych.

(35) W niektórych przypadkach dotyczących wyjątków lub ograniczeń podmioty praw autorskich powinny otrzymać godziwą rekompensatę jako wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną. Przy określaniu formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości takiej godziwej rekompensaty należy uwzględnić okoliczności każdego przypadku. Przy ocenie tych okoliczności pomocnym kryterium byłaby potencjalna szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich w wyniku danej czynności. W przypadku gdy podmiot praw autorskich przyjął już zapłatę w innej formie, na przykład jako strona opłaty licencyjnej, specjalna lub oddzielna zapłata może nie być należna. Wysokość godziwej rekompensaty musi uwzględniać stopień wykorzystania zabezpieczeń technicznych przewidzianych w niniejszej dyrektywie. W niektórych przypadkach, gdy szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich jest niewielka, może nie powstać żadne zobowiązanie do zapłaty.

(36) Państwa Członkowskie mogą przewidzieć godziwą rekompensatę dla podmiotów praw autorskich, nawet jeżeli stosują one fakultatywne przepisy w sprawie wyjątków lub ograniczeń nie wymagających tej rekompensaty.

(37) Istniejące systemy krajowe w zakresie reprografii nie stwarzają poważniejszych barier dla rynku wewnętrznego. Państwa Członkowskie powinny być upoważnione do uwzględnienia wyjątku lub ograniczenia w odniesieniu do reprografii.

(38) Państwa Członkowskie powinny być upoważnione do uwzględnienia, za godziwą rekompensatą, wyjątku lub ograniczenia wobec prawa do zwielokrotniania dla niektórych rodzajów zwielokrotniania produktów dźwiękowych, wizualnych i audiowizualnych przeznaczonych do użytku prywatnego. Może to zawierać wprowadzenie lub utrzymanie systemów wynagradzania, których celem jest wynagrodzenie podmiotom praw autorskich poniesionej przez nie szkody. Pomimo tego, że różnice istniejące między tymi systemami wynagradzania przeszkadzają w

prawidłowym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, nie powinny one, w odniesieniu do prywatnego zwielokrotniania na nośniku analogowym, mieć znaczącego wpływu na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Prywatne cyfrowe kopiowanie może być bardziej rozpowszechnione i mieć większe znaczenie z ekonomicznego punktu widzenia. Należy więc odpowiednio uwzględnić różnice między prywatnym cyfrowym i analogowym kopiowaniem oraz dokonać odpowiednich rozróżnień pomiędzy ich pewnymi aspektami.

(39) Stosując wyjątek lub ograniczenie w przypadku kopii prywatnej, Państwa Członkowskie powinny należycie uwzględnić rozwój technologiczny i gospodarczy, w szczególności w odniesieniu do prywatnego cyfrowego kopiowania oraz systemów wynagradzania, gdy dostępne są skuteczne zabezpieczenia techniczne. Takie wyjątki lub ograniczenia nie powinny powstrzymać korzystania ze środków technicznych lub ich wykorzystania przeciwko obchodzeniu zabezpieczeń.

(40) Państwa Członkowskie mogą uwzględnić wyjątek lub ograniczenie na rzecz niektórych instytucji non-profit, takich jak ogólnodostępne biblioteki lub inne instytucje o podobnym charakterze, jak również archiwa. Jednakże powinno to być ograniczone do niektórych szczególnych przypadków objętych prawem do zwielokrotniania. Taki wyjątek lub ograniczenie nie powinien pokrywać korzystania w ramach dostarczania przez Internet utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną. Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać możliwości Państw Członkowskich do odstąpienia od wyłącznego prawa do publicznego użyczenia, zgodnie z art. 5 dyrektywy 92/100/EWG. Stosowne jest promowanie specjalnych umów lub licencji, bez wprowadzania nierówności, wspierających takie instytucje i rozpowszechnianie celów, które realizują.

(41) Przy stosowaniu wyjątku lub ograniczenia w przypadku ulotnych nagrań wykonywanych przez organizacje radiowe i telewizyjne, zakłada się, że urządzenia własne nadawców obejmują urządzenia osoby działającej w imieniu i na odpowiedzialność organizacji radiowych i telewizyjnych.

(42) Przy stosowaniu wyjątku lub ograniczenia w niehandlowych celach edukacyjnych i badań naukowych, wyłączając nauczanie na odległość, niehandlowy charakter danej działalności powinien być określony przez samą działalność. Struktura organizacyjna i środki finansowania danej instytucji nie są w tym względzie elementami decydującymi.

(43) W każdym przypadku istotne jest, aby Państwa Członkowskie przyjęły wszystkie konieczne środki w celu wspierania dostępu do utworów przez osoby niepełnosprawne, które mają utrudnione samodzielne korzystanie z utworów, biorąc pod uwagę dostępne formaty.

(44) Stosowanie wyjątków i ograniczeń przewidzianych w niniejszej dyrektywie powinno przebiegać zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi. Takie wyjątki i ograniczenia nie mogą być stosowane w sposób naruszający uzasadnione interesy podmiotu praw autorskich lub w sposób sprzeczny z normalnym wykorzystaniem jego utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną. Przepisy dotyczące takich wyjątków lub ograniczeń w Państwach Członkowskich powinny w szczególności należycie uwzględniać zwiększony wpływ gospodarczy, jaki wyjątki i ograniczenia mogą mieć w nowym środowisku elektronicznym. Dlatego należy jeszcze bardziej ograniczyć zakres pewnych wyjątków lub ograniczeń w odniesieniu do nowego wykorzystania utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną.

(45) Wyjątki i ograniczenia określone w art. 5 ust. 2, 3 i 4 nie powinny jednak stanowić przeszkody dla określenia stosunków umownych zmierzających do zapewnienia godziwej rekompensaty podmiotom praw autorskich w stopniu dozwolonym przez prawo krajowe.

(46) Odwołanie się do mediacji mogłoby pomóc użytkownikom i podmiotom praw autorskich w rozstrzygnięciu sporów. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi w ramach Komitetu Kontaktowego, powinna podjąć badania dotyczącej nowych możliwości prawnych rozstrzygnięcia sporów dotyczących praw autorskich i pokrewnych.

(47) Rozwój technologiczny pozwoli podmiotom praw autorskich wykorzystywać środki technologiczne mające na celu uniemożliwienie lub ograniczenie działań, na które nie zezwolili podmiotom praw autorskich, praw pokrewnych lub praw sui generis w odniesieniu do bazy danych. Istnieje jednak ryzyko rozwoju nielegalnych form działalności zmierzających do umożliwienia lub ułatwienia obchodzenia zabezpieczenia technicznego przewidzianego przez te środki. W celu uniknięcia wrywkowych podejść prawnych, które mogą ograniczać funkcjonowanie rynku wewnętrznego, istnieje potrzeba zapewnienia zharmonizowanej ochrony prawnej przed obchodzeniem skutecznych zabezpieczeń technologicznych oraz przeciw zaopatrzeniu w urządzenia i produkty lub usługi służące temu celowi.

(48) Taka ochrona prawna powinna dotyczyć środków technologicznych, które pozwalają skutecznie ograniczyć działania, na które podmioty praw autorskich nie wydały zezwolenia, praw pokrewnych lub praw sui generis w

odniesieniu do baz danych, nieutrudniając jednak normalnego funkcjonowania sprzętu elektronicznego i jego technologicznego rozwoju. Taka ochrona prawna nie zobowiązuje do projektowania urządzeń, produktów, części składowych lub usług odpowiadających środkom technologicznym, o ile te urządzenia, produkty, części składowe lub usługi nie są objęte zakazem art. 6. Taka ochrona prawna powinna respektować zasadę proporcjonalności i nie powinny być zabronione urządzenia lub działania, których istotny handlowy cel i wykorzystanie jest inny, niż obchodzenie ochronnych środków technicznych. Ochrona ta nie powinna w szczególności stanowić przeszkody dla badań nad kryptografią.

(49) Ochrona prawna środków technologicznych nie narusza stosowania przepisów krajowych, które mogą zabraniać posiadania do celów prywatnych urządzeń, produktów lub części składowych przeznaczonych do obchodzenia środków technologicznych.

(50) Taka zharmonizowana ochrona prawna nie wpływa na przepisy szczegółowe w sprawie ochrony, zgodnie z dyrektywą 91/250/EWG. W szczególności nie powinna być stosowana do ochrony środków technologicznych używanych w powiązaniu z programami komputerowymi, która została wyłącznie podjęta w wyżej wymienionej dyrektywie. Nie powinna ona ani powstrzymywać, ani utrudniać rozwoju lub wykorzystywania jakiegokolwiek środka umożliwiającego obchodzenie środków technicznych koniecznych dla wykonywania działań realizowanych zgodnie z art. 5 ust. 3 lub art. 6 dyrektywy 91/250/EWG. Artykuł 5 i 6 niniejszej dyrektywy w sposób wyłączny przewidują wyjątki dotyczące stosowanych wyłącznych praw obowiązujących w odniesieniu do programów komputerowych.

(51) Ochrona prawna środków technologicznych jest stosowana bez naruszenia postanowień dotyczących porządku publicznego określonego w art. 5 oraz bezpieczeństwa publicznego. Państwa Członkowskie powinny wspierać dobrowolne środki podejmowane przez podmioty praw autorskich, w tym zawieranie i stosowania porozumień pomiędzy podmiotami praw autorskich a innymi zainteresowanymi stronami, aby możliwe było osiągnięcie celów niektórych wyjątków lub ograniczeń przewidzianych przez prawo krajowe zgodnie z niniejszą dyrektywą. W przypadku braku dobrowolnych środków lub umów, w rozsądnym terminie Państwa Członkowskie powinny podjąć stosowne środki w celu zapewnienia, że podmioty praw autorskich dostarczą beneficjentom takich wyjątków lub ograniczeń odpowiednie środki umożliwiające skorzystanie z tych wyjątków lub ograniczeń, przez zmianę już zastosowanego środka technologicznego lub poprzez zastosowanie innych środków. Jednakże aby takie środki podejmowane przez podmioty praw autorskich, włączając umowy, lub podejmowane przez Państwo Członkowskie nie były nadużywane, wszystkie środki technologiczne stosowane podczas wdrażania takich środków, powinny być chronione prawnie.

(52) Przy stosowaniu wyjątku lub ograniczenia w przypadku prywatnego kopiowania zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) Państwa Członkowskie powinny popierać korzystanie ze środków dobrowolnych, dzięki którym będzie zapewnione osiągnięcie celów takich wyjątków lub ograniczeń. Jeżeli w rozsądnym terminie nie został podjęty żaden środek dobrowolny w celu umożliwienia zwielokrotniania do użytku prywatnego, Państwa Członkowskie mogą ustanowić środki, które pozwolą beneficjentom danego wyjątku lub ograniczenia na skorzystanie z niego. Środki dobrowolne podejmowane przez podmioty praw autorskich, włączając umowy pomiędzy podmiotami praw autorskich a innymi zainteresowanymi stronami, jak również środki podejmowane przez Państwa Członkowskie nie stanowią dla właścicieli praw autorskich przeszkody w korzystaniu ze środków technologicznych zgodnych z wyjątkami lub ograniczeniami w sprawie kopii przeznaczonych do użytku prywatnego przewidzianymi przez prawo krajowe zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b), z uwzględnieniem godziwej rekompensaty wymaganej w wyżej wymienionym przepisie oraz ewentualnego rozróżnienia pomiędzy różnorodnymi warunkami korzystania, zgodnie z art. 5 ust. 5, jak na przykład kontrola liczby zwielokrotnień. Aby zapobiec nadużywaniu tych środków, każdy środek technologiczny stosowany przy ich wdrażaniu powinien korzystać z ochrony prawnej.

(53) Ochrona środków technologicznych powinna zapewniać bezpieczne środowisko dla świadczenia interaktywnych usług na żądanie, w taki sposób, aby osoby postronne mogły mieć dostęp do utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w wybranym przez siebie miejscu i czasie. W przypadku gdy usługi te są regulowane przez postanowienia umowne, nie stosuje się art. 6 ust. 4. akapit pierwszy i drugi. Inne niż interaktywne formy korzystania z Internetu nadal podlegają tym przepisom.

(54) Dokonano znacznych postępów w dziedzinie międzynarodowej normalizacji technicznych systemów identyfikacji utworów i innych przedmiotów chronionych w formacie cyfrowym. W rozszerzającym się środowisku sieciowym istniejące różnice między środkami technologicznymi mogłyby doprowadzić wewnątrz Wspólnoty do niezgodności systemów. Należy wspierać kompatybilność i współdziałanie różnych systemów. Wysoce pożądane jest wspieranie rozwoju systemów globalnych.

(55) Rozwój technologiczny ułatwi rozpowszechnianie utworów, w szczególności w systemach sieciowych i dlatego podmioty praw autorskich staną przed koniecznością zapewnienia lepszej identyfikacji utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną twórcy lub każdego innego podmiotu praw autorskich oraz dostarczenia informacji o warunkach i sposobach korzystania z utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, w celu łatwiejszego zarządzania prawami, które są z nimi związane. Należy zachęcać podmioty praw autorskich do stosowania znaków wskazujących w szczególności, poza informacjami określonymi powyżej, czy zezwalają oni między innymi na rozpowszechnianie utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w systemach sieciowych.

(56) Istnieje jednak niebezpieczeństwo, że mogą zostać podjęte bezprawne działania zmierzające do usunięcia lub zmodyfikowania elektronicznej informacji o zarządzaniu prawem autorskim dołączonej do egzemplarza dzieła lub do rozpowszechniania, wywiezienia w celu rozpowszechniania, nadawania, publicznego udostępniania lub podania do publicznej wiadomości utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną, z których usunięto takie informacje bez zezwolenia. W celu uniknięcia niekompletnych podejść prawnych, które mogą ograniczać funkcjonowanie rynku wewnętrznego, konieczne jest zapewnienie zharmonizowanej ochrony prawnej przed wszelką taką działalnością.

(57) Wymienione systemy informacji o zarządzaniu prawami mogą również, w zależności od ich przeznaczenia, przetwarzać dane osobowe dotyczące indywidualnego korzystania z przedmiotów objętych ochroną i pozwalać na śledzenie zachowań w Internecie. Te środki techniczne powinny, w ramach swoich funkcji technicznych, uwzględniać zabezpieczenia prywatności zgodnie z dyrektywą nr 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych [10].

(58) Państwa Członkowskie powinny przewidzieć skuteczne sankcje i zadośćuczynienie za naruszenie praw i zobowiązań wymienionych w niniejszej dyrektywie. Powinny one podjąć wszystkie niezbędne środki dla zapewnienia stosowania tych sankcji i środków naprawczych. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające oraz powinny obejmować możliwość domagania się odszkodowania i/lub nakazu zadośćuczynienia oraz w razie potrzeby, przypadku naruszonych dóbr.

(59) Usługi pośredników mogą być, w szczególności w środowisku cyfrowym, coraz częściej wykorzystywane przez osoby trzecie w działalności naruszającej prawa. W wielu przypadkach pośrednicy tacy mają najwięcej możliwości, aby zakończyć takie naruszenia. Dlatego, z zastrzeżeniem wszystkich innych dostępnych sankcji lub środków naprawczych, podmioty praw autorskich powinny mieć możliwość domagania się wydania zakazu skierowanego do pośrednika, który w sieci utrzymuje naruszenia praw autorskich utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną przez osobę trzecią. Możliwość taka powinna być dostępna, nawet jeżeli działania pośrednika stanowią przedmiot wyjątku na mocy art. 5. Warunki i metody dotyczące takich nakazów powinny być uregulowane w ramach prawa krajowego Państw Członkowskich.

(60) Ochrona przewidziana przez niniejszą dyrektywę nie powinna naruszać krajowych lub wspólnotowych przepisów prawnych w innych obszarach, takich jak własność przemysłowa, ochrona danych, usługi związane z dostępem warunkowym, dostępem do dokumentów publicznych oraz zasada chronologii wykorzystywania medialnego, mogących mieć wpływ na ochronę praw autorskich lub pokrewnych.

(61) W celu dostosowania się do postanowień Traktatu WIPO o wykonaniach i nagraniach dźwiękowych, należy zmienić dyrektywy 92/100/EWG i 93/98/EWG,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I CEL I ZAKRES

Artykuł 1 Zakres

1. Niniejsza dyrektywa dotyczy ochrony prawnej praw autorskich i pokrewnych w ramach rynku wewnętrznego, ze szczególnym uwzględnieniem społeczeństwa informacyjnego.
2. Poza przypadkami wymienionymi w art. 11 niniejsza dyrektywa pozostawia niezmienione przepisy wspólnotowe i w żaden sposób nie narusza tych przepisów dotyczących:
 - a) ochrony prawnej programów komputerowych;

- b) prawa najmu, prawa użyczenia i niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w dziedzinie własności intelektualnej;
- c) praw autorskich i pokrewnych stosowanych do nadawania programów drogą satelitarną i retransmisji kablowej;
- d) czasu trwania ochrony praw autorskich i niektórych praw pokrewnych;
- e) ochrony prawnej baz danych.

ROZDZIAŁ II PRAWA I WYJĄTKI

Artykuł 2 Prawo do zwielokrotniania utworu

Państwa Członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:

- a) dla autorów — w odniesieniu do ich utworów;
- b) dla artystów wykonawców — w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
- c) dla producentów fonogramów — w odniesieniu do ich fonogramów;
- d) dla producentów pierwszych utrwań filmów — w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- e) dla organizacji radiowych i telewizyjnych — w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.

Artykuł 3

Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną

1. Państwa Członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.
2. Państwa Członkowskie powinny przewidzieć wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań na jakiegokolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:
 - a) dla artystów wykonawców — w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
 - b) dla producentów fonogramów — w odniesieniu do ich fonogramów;
 - c) dla producentów pierwszych utrwań filmów — w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
 - d) dla organizacji radiowych i telewizyjnych — w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy programy te są transmitowane przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.
3. Czynności publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości określone w niniejszym artykule, powodują wyczerpania praw określonych w ust. 1 i 2.

Artykuł 4 Prawo do rozpowszechniania

1. Państwa Członkowskie powinny przewidzieć dla autorów wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań jakiegokolwiek formy publicznego rozpowszechniania oryginału swoich utworów lub ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób.
2. Prawo do rozpowszechniania na obszarze Wspólnoty oryginału lub kopii danego utworu wyczerpuje się tylko w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem.

Artykuł 5 **Wyjątki i ograniczenia**

1. Tymczasowe czynności zwielokrotniania określone w art. 2, które mają charakter przejściowy lub dodatkowy, które stanowią integralną i podstawową część procesu technologicznego i których jedynym celem jest umożliwienie:

- a) transmisji w sieci wśród osób trzecich przez pośrednika, lub
- b) legalnego korzystania

z utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną i które nie mają odrębnego znaczenia ekonomicznego, będą wyłączone z prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2.

2. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach:

- a) w odniesieniu do zwielokrotniania na papierze lub podobnym nośniku przy użyciu dowolnej techniki fotograficznej lub innego procesu przynoszącego podobny skutek, z wyjątkiem partytur, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę;
- b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną;
- c) w odniesieniu do szczególnych czynności zwielokrotniania dokonywanym przez ogólnodostępne biblioteki, instytucji edukacyjnej lub muzea, lub przez archiwa, które nie są skierowane na osiągnięcie bezpośredniej lub pośredniej korzyści gospodarczej lub handlowej;
- d) w odniesieniu do ulotnych nagrań dokonanych przez organizacje radiowe i telewizyjne przy pomocy własnego sprzętu i dla własnych programów; zachowanie tych nagrań w oficjalnych archiwach może być dozwolone ze względu na ich wyjątkową wartość dokumentalną;
- e) w odniesieniu do zwielokrotnień programów dokonywanych przez instytucje społeczne prowadzone w celach niehandlowych, takie jak szpitale lub więzienia, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę.

3. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:

- a) korzystania wyłącznie w celach zilustrowania w ramach nauczania lub badań naukowych tak długo jak źródło, łącznie z nazwiskiem autora, zostanie podane, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe i w stopniu uzasadnionym przez cel niehandlowy, który ma być osiągnięty;
- b) korzystania dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli korzystanie odnosi się bezpośrednio do upośledzenia i nie ma handlowego charakteru, w rozmiarze, który wynika z tego upośledzenia;
- c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości aktualnych artykułów na tematy gospodarcze, polityczne lub religijne oraz utworów nadawanych lub innych przedmiotów objętych ochroną tego samego rodzaju, chyba że korzystanie z nich zostało zastrzeżone i o ile zostanie wskazane źródło, włączając nazwisko autora lub korzystanie z utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach, w granicach uzasadnionych celem informacji, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe;
- d) cytowania do celów takich jak słowa krytyki lub recenzji, o ile dotyczy ono utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, który został już prawnie podany do publicznej wiadomości, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe oraz o ile korzystanie odbywa się zgodnie z uczciwymi praktykami i w rozmiarze usprawiedliwionym przez szczególny cel;
- e) korzystania do celów bezpieczeństwa publicznego lub w celu zapewnienia sprawnego przebiegu lub prowadzenia sprawozdań z procedur administracyjnych, parlamentarnych lub sądowych;
- f) korzystania z przemówień politycznych, jak również z fragmentów wykładów publicznie dostępnych lub podobnych utworów lub przedmiotów objętych ochroną, w granicach uzasadnionych celem informacji oraz o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe;
- g) korzystania podczas ceremonii religijnych lub oficjalnych imprez organizowanych przez władze publiczne;
- h) korzystania z utworów takich jak utwory architektoniczne lub rzeźby, wykonanych w celu umieszczenia ich na stałe w miejscach publicznych;

- i) niezamierzone włączenie utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną do innego nośnika;
 - j) korzystania w celach reklamowych dotyczących wystaw publicznych lub publicznej sprzedaży dzieł artystycznych, w stopniu koniecznym dla promocji danego wydarzenia, z wyłączeniem wszelkiego innego handlowego wykorzystania;
 - k) korzystania do celów karykatury, parodii lub pastiszu;
 - l) korzystania w związku z prezentacją lub naprawą sprzętu;
 - m) korzystania z utworu artystycznego w formie budynku lub rysunku, lub planu budynku w celu odbudowy tego budynku;
 - n) korzystania poprzez udostępnienia lub podanie do wiadomości, w celu badań i prywatnych studiów, indywidualnym postronnym osobom z dzieł lub innych przedmiotów objętych ochroną, które nie podlegają zasadom zakupu lub licencji, znajdujących się w zbiorach instytucji określonych w ust. 2 lit. c), przy użyciu wyposażonych terminali w pomieszczeniach wymienionych instytucji;
 - o) korzystania w niektórych innych przypadkach o mniejszym znaczeniu, jeśli wyjątki lub ograniczenia są już przewidziane w prawie krajowych i o ile dotyczy jedynie analogicznych form korzystania i nie narusza swobodnego obrotu towarów i usług na obszarze Wspólnoty bez naruszania innych wyjątków i ograniczeń zawartych w niniejszym artykule.
4. Jeżeli Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątek lub ograniczenie w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania zgodnie z ust. 2 lub 3, mogą one również dopuścić wyjątek lub ograniczenie w odniesieniu do prawa rozpowszechniania określonego w art. 4, o ile ten wyjątek jest uzasadniony celem zezwolenia do zwielokrotniania.
5. Wyjątki i ograniczenia przewidziane w ust. 1, 2, 3 i 4 powinny być stosowane tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania dzieła lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich.

ROZDZIAŁ III

OCHRONA ŚRODKÓW TECHNOLOGICZNYCH I INFORMACJI O ZARZĄDZANIU PRAWAMI

Artykuł 6

Obowiązki w odniesieniu do środków technologicznych

1. Państwa Członkowskie przewidują stosowną ochronę prawną przed obchodzeniem skutecznych środków technologicznych przez daną osobę, której znane jest lub w zależności od okoliczności musi być znane to, że zmierza lub ona w tym celu.
2. Państwa Członkowskie przewidują stosowną ochronę prawną przed produkcją, przywozem, rozpowszechnianiem, sprzedażą, najmem, reklamą w celach sprzedaży lub najmu lub przed posiadaniem w celach handlowych urządzeń, produktów lub części składowych oraz świadczeniem usług, które:
 - a) stanowią przedmiot promocji, reklamy lub sprzedaży w celu obejścia skutecznych środków technologicznych; lub
 - b) posiadają tylko ograniczony, mający handlowe znaczenie cel lub zastosowanie inne niż obejście skutecznych środków technologicznych; lub
 - c) są głównie zaprojektowane, produkowane, dostosowane lub realizowane do celu umożliwienia lub ułatwienia obchodzenia skutecznych środków technologicznych.
3. Do celów niniejszej dyrektywy przez wyrażenie "środki technologiczne" rozumie się wszystkie technologie, urządzenia lub części składowe, które przy normalnym funkcjonowaniu są przeznaczone do powstrzymania lub ograniczenia czynności w odniesieniu do utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną, które nie otrzymały zezwolenia od podmiotu prawa autorskich lub prawa pokrewnego prawu autorskiemu przewidzianego przez prawo lub prawa sui generis przewidzianego w rozdziale III dyrektywy 96/9/WE. Środki technologiczne uważa się za "skuteczne", jeżeli korzystanie z chronionego utworu lub z innego przedmiotu objętego ochroną jest kontrolowane przez podmioty praw autorskich poprzez zastosowanie kodu dostępu lub mechanizmu zabezpieczenia, takiego jak szyfrowanie, zakłócanie lub każdej innej transformacji utworu lub przedmiotu objętego ochroną lub mechanizmu kontroli kopiowania, które spełniają cel ochronny.
4. Bez względu na ochronę prawną przewidzianą w ust. 1 w przypadku braku środków dobrowolnych podjętych przez podmioty praw autorskich, włączając porozumienia pomiędzy podmiotami praw autorskich i innymi stronami, Państwa Członkowskie podejmą właściwe środki w celu zapewnienia, że beneficjenci wyjątków lub ograniczeń

przewidzianych w prawie krajowym zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. a), c), d) i e) oraz w ust. 3 lit. a), b) lub e) będą mogli korzystać z wyjątków lub ograniczeń w stopniu koniecznym do skorzystania z nich, jeżeli beneficjent ma legalny dostęp do chronionego utworu lub przedmiotu objętego ochroną.

Państwo Członkowskie może także podjąć tego rodzaju środki w stosunku do beneficjenta wyjątku lub ograniczenia przewidzianego zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b), o ile podmioty praw autorskich umożliwiły już zwielokrotnianie utworów do użytku prywatnego w zakresie niezbędnym do skorzystania z danego wyjątku lub ograniczenia oraz zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 2 lit. b) i ust. 5, nie przeszkadzając właścicielom praw autorskich w podjęciu odpowiednich środków dotyczących liczby zwielokrotnień zgodnie z tymi przepisami.

Środki technologiczne stosowane dobrowolnie przez podmioty praw autorskich, łącznie ze środkami stosowanymi w celu realizacji dobrowolnych porozumień i środki technologiczne stosowane przez Państwa Członkowskie w celu realizacji podjętych środków, objęte są ochroną prawną przewidzianą w ust. 1.

Przepisy akapitu pierwszego i drugiego nie mają zastosowania do utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną podanych do publicznej wiadomości na warunkach ustalonych w drodze umowy w taki sposób, że osoby postronne mają dostęp do nich w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

Jeżeli niniejszy artykuł jest stosowany w związku z dyrektywami 92/100/EWG i 96/9/WE, niniejszy ustęp stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 7

Obowiązki dotyczące informacji o zarządzaniu prawami

1. Państwa Członkowskie przewidują stosowną ochronę prawną przed osobami, które świadomie bez zezwolenia podjęły jedno z następujących działań:

a) usunięcie lub zmianę informacji elektronicznej o zarządzaniu prawami;

b) rozpowszechnianie, przywozu w celu rozpowszechniania, nadawania, udostępniania lub podawania do publicznej wiadomości utworów lub innych przedmiotów chronionych, objętych zakresem niniejszej dyrektywy lub rozdziału III dyrektywy 96/9/WE, z których elektroniczne informacje o zarządzaniu prawami zostały bez zezwolenia usunięte lub zmienione,

jeśli taka osoba wie lub ma uzasadnione podstawy, by wiedzieć, że poprzez to powoduje, umożliwia, ułatwia lub ukrywa naruszenie jakiegokolwiek prawa autorskich lub praw pokrewnych prawu autorskiemu lub naruszenie prawa *sui generis* przewidzianego w rozdziale III dyrektywy 96/9/WE.

2. Do celów niniejszej dyrektywy przez wyrażenie "informacje o zarządzaniu prawami" rozumie się informacje przewidziane przez podmioty praw autorskich pozwalające na identyfikację utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną określonych w niniejszej dyrektywie lub objęte prawem *sui generis* przewidzianym w rozdziale III dyrektywy 96/9/WE, identyfikujące autora lub każdy inny podmiot praw autorskich, lub informacje o warunkach i sposobach korzystania z utworu lub innych przedmiotów objętych ochroną, jak również liczby lub kody, poprzez które takie informacje są wyrażane.

Akapit pierwszy stosuje się, jeżeli którakolwiek z tych informacji jest dołączona do kopii lub występuje w powiązaniu z publicznym udostępnieniem utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną określonego w niniejszej dyrektywie lub objętego prawem *sui generis* przewidzianym w rozdziale III dyrektywy 96/9/WE.

ROZDZIAŁ IV PRZEPISY WSPÓLNE

Artykuł 8

Sankcje i środki naprawcze

1. Państwa Członkowskie przewidują stosowne sankcje i środki naprawcze w przypadku naruszenia praw i obowiązków wymienionych w niniejszej dyrektywie i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich realizacji. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające.

2. Każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zapewnienia, aby podmiot praw autorskich, którego interesy zostaną naruszone przez czynności dokonane na jego terytorium, mógł wytoczyć powództwo o odszkodowanie i/lub wnioskować o wydanie nakazu i w miarę potrzeby, domagać się przepadku naruszonych dóbr, jak również urządzeń, produktów lub części składowych określonych w art. 6 ust. 2.

3. Państwa Członkowskie zapewnią, aby podmioty praw autorskich mogły wnioskować o wydanie nakazu przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych.

Artykuł 9

Dalsze stosowanie innych przepisów prawnych

Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów dotyczących w szczególności, patentów, znaków towarowych, prawa do wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych, topografii półprzewodników, czcionek drukarskich, dostępu warunkowego, dostępu drogą kablową do usług radiowych i telewizyjnych, ochrony narodowych skarbów kultury, wymagań prawnych w zakresie egzemplarza obowiązkowego, prawa o praktykach ograniczających i nieuczciwej konkurencji, tajemnic handlowych, bezpieczeństwa, poufności, ochrony danych i prywatności, dostępu do dokumentów publicznych i prawa o zobowiązaniach umownych.

Artykuł 10

Tymczasowe zastosowanie

1. Przepisy niniejszej dyrektywy znajdują zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną określonych w niniejszej dyrektywie i które w dniu 22 grudnia 2002 r. są chronione przez ustawodawstwa Państw Członkowskich w dziedzinie praw autorskich i pokrewnych lub które spełniają kryteria ochrony w rozumieniu niniejszej dyrektywy lub przepisów określonych w art. 1 ust. 2.

2. Niniejszą dyrektywę stosuje się bez uszczerbku dla czynów dokonanych i praw uzyskanych przed dniem 22 grudnia 2002 r.

Artykuł 11

Dostosowania techniczne

1. W dyrektywie 92/100/EWG wprowadza się następujące zmiany:

a) skreśla się art. 7;

b) art. 10 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Ograniczenia mogą być zastosowane jedynie w niektórych szczególnych przypadkach, które nie szkodzą normalnemu wykorzystaniu przedmiotu objętego ochroną ani nie naruszają uzasadnionych interesów podmiotu prawa".

2. Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 93/98/EWG otrzymuje brzmienie:

"2. Prawa producentów fonogramów wygasają po upływie pięćdziesięciu lat od momentu utrwalenia. Jeżeli w tym terminie fonogram został prawnie opublikowany, dane prawa wygasają po pięćdziesięciu latach od dnia pierwszej prawnie dokonanej publikacji. W przypadku braku prawnie dokonanej publikacji w okresie określonym w zdaniu pierwszym oraz jeżeli fonogram został prawnie publicznie udostępniony w tym terminie, dane prawa wygasają po upływie pięćdziesięciu lat od dnia pierwszego dokonanego zgodnie z prawem publicznego udostępnienia utworu. Jednakże prawa producentów fonogramów przez wygaśnięcie czasu trwania ochrony, która im przysługiwała na mocy niniejszego ustępu, w jego wersji sprzed zmiany wprowadzonej dyrektywę 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym [11], nie podlegają ochronie w dniu 22 grudnia 2002 r., ustęp ten nie spowoduje, że te prawa na nowo będą chronione."

Artykuł 12

Przepisy końcowe

1. Najpóźniej do dnia 22 grudnia 2004 r., a następnie co trzy lata, Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy, w którym, między innymi, na podstawie szczegółowych informacji dostarczonych przez Państwa Członkowskie, bada w szczególności stosowanie art. 5, 6 i 8 w świetle rozwoju rynku technologii cyfrowej. W przypadku art. 6 Komisja bada w szczególności, czy zapewnia on wystarczający poziom ochrony i czy zastosowanie skutecznych środków

technologicznych nie wywiera szkodliwych skutków na prawnie dozwolonych działaniach. Komisja przedstawi, jeżeli będzie to konieczne, w szczególności w celu zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego określonego w art. 14 Traktatu, odpowiednie propozycje zmian w odniesieniu do niniejszej dyrektywy.

2. Ochrona praw pokrewnych prawu autorskiemu w rozumieniu niniejszej dyrektywy pozostawia ochronę prawa autorskiego nienaruszoną i nie szkodzi mu w żaden sposób.

3. Ustanawia się Komitet Kontaktowy. W jego skład wchodzi przedstawiciele właściwych władz Państw Członkowskich. Komitetowi przewodniczy przedstawiciel Komisji, zbiera się on albo inicjatywy przewodniczącego albo na wniosek delegacji jednego z Państw Członkowskich.

4. Do zadań Komitetu należy:

- a) badanie wpływu niniejszej dyrektywy na funkcjonowanie rynku wewnętrznego i sygnalizowanie ewentualnych problemów;
- b) organizowanie konsultacji co do kwestii wynikających ze stosowania niniejszej dyrektywy;
- c) ułatwianie wymiany informacji w sprawie stosownych zmian zachodzących w ustawodawstwie i orzecznictwie, jak również dotyczących rozwoju gospodarczego, społecznego, kulturalnego i technologicznego;
- d) działanie w charakterze forum oceny rynku technologii cyfrowej dotyczącej utworów i innych przedmiotów, łącznie z prywatnym kopiowaniem i używaniem środków technologicznych.

Artykuł 13 **Wykonanie**

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie najpóźniej do dnia 22 grudnia 2002 r. przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do spełnienia wymagań niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

W przypadku wprowadzenia w życie przez Państwa Członkowskie tych środków powinny one zawierać odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekażą Komisji tekst przepisów prawa krajowego przyjętego w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 14 **Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Artykuł 15 **Odbiorcy**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 22 maja 2001 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
N. Fontaine
Przewodniczący

W imieniu Rady
M. Winberg
Przewodniczący

[1] Dz.U. C 108 z 7.4.1998, str. 6 oraz Dz.U. C 180 z 25.6.1999, str. 6.

[2] Dz.U. C 407 z 28.12.1998, str. 30.

[3] Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lutego 1999 r. (Dz.U. C 150, z 28.5.1999, str. 171), wspólne stanowisko Rady z dnia 28 września 2000 r. (Dz.U. C 344, z 1.12.2000, str. 1) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 lutego 2001 (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 9 kwietnia 2001 r.

[4] Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1.

[5] Dyrektywa Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. L 122 z 17.5.1991, str. 42). Dyrektywa zmieniona dyrektywą 93/98/EWG.

[6] Dyrektywa Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 346 z 27.11.1992, str. 61). Dyrektywa zmieniona dyrektywą 93/98/EWG.

[7] Dyrektywa Rady 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz.U. L 248 z 6.10.1993, str. 15).

[8] Dyrektywa Rady 93/98/EWG z dnia 29 października 1993 r. w sprawie harmonizacji czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (Dz.U. L 290 z 24.11.1993, str. 9).

[9] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 96/9/WE z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. L 77 z 27.3.1996, str. 20).

[10] Dz.U. L 281 z 23.11.1995, str. 31.

[11] Dz.U. L 167 z 22.6.2001, str. 10.